

47 93 398

10 26 F

(47.93) 328
საქართველოს
საპარლამენტო
ბიბლიოთეკა

დ ე ბ უ ლ ე ბ ა

დამფუძნებელი კრების არჩევნებისა.

9119

თ ა ვ ი I.

საერთო დებულება.

1. დამფუძნებელ კრებას შეადგენენ წევრები, არჩეული მცხოვრებთა მიერ საყოველთაო-განურჩევლად სქესისა,—თანასწორის, პირდაპირის და ფარულის ხმის მიცემით პროპორციული წარმომადგენლობის წესისაებრ.

2. დამფუძნებელ კრების არჩევნებისათვის დაარსდეს ერთი საარჩევნო ოლქი.

დამფუძნებელ კრების წევრთა რიცხვი უნდა იყოს ასოცდა ათი. არჩევნებზე ხმის მისაცემად რესპუბლიკა დაიყოფება საარჩევნო უბნებად.

თ ა ვ ი II.

საარჩევნო უღებულება.

3. დამფუძნებელ კრების არჩევნებში მონაწილეობის უფლება აქვს რესპუბლიკის ორივე სქესის მოქალაქეს, თუ არჩევნების დღისთვის ოცი წელი შესრულებიათ. რეგულიარულ ჯარში ჩარიცხულს აქვს მხოლოდ პასიური საარჩევნო უფლება.

4. არჩევნებში მონაწილეობას ვერ მიიღებს ვინც კანონიერის წესით გიყად ან ჰყავზე შემლილად არის გა-

გამოცხადებული, აგრედვე ყრუ-მუნჯნი, თუ ისინი სხვისი მზრუნველობის ქვეშ იმყოფებიან.

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
მინისტროს

5. საარჩევნო უფლება არა აქვთ:

1) ვისაც სასამართლოს მიერ სასჯელი აქვს გადაწყვეტილი, უკეთუ განაჩენი ძალაშია შესული და თუ ახალი უფლება არ დაბრუნებია; ა) კატორღა მისჯილს სასჯელის მოხდის შემდეგ ათის წლის გასვლამდე; ბ) ვისაც მისჯილი აქვს გადასახლება გამასწორებელი სატუსალო განყოფილება, გამასწორებელი სახლი, სატუსალო ან ციხე მდგომარეობის უფლების ჩამორთმევით ან შეზღუდვით, სასჯელის მოხდის შემდეგ ხუთის წლის გასვლამდე.

2) დასჯილს ქურდობისათვის, გარდა იმისა, რომელიც გათვალისწინებულია მე-171-ე მუხ. მე-2-ე პუნქტით სასჯელთა წესდების, რომელთაც მომრიგებელი მოსამართლენი მიუსჯიან (კან. კრებ. ტ. XV გამოც. 1914 წ.), დატყუებისათვის დასჯილთ, ჩაბარებულ ქონების მითვისების, ან გაფლანგვისათვის, გარდა იმ გაფლანგვისა, რომელიც გათვალისწინებულია იმავე წესდების მე-177-ე მუხ. მეორე ნაწილითა და სისხლის სამართლის და გამსწორებელ სასჯელთა დებულების მე-1681-ე მუხლის მეორე ნაწილით (1912 წ. გაგრძ.) კან. კრებ. ტ. XV), მოპარულის დამალვისათვის, განძრახ მოპარულის ყიდვის ან გირაოდ მიღებისათვის, ვისაც ეს ხელობად აქვს გადაქცეული, სიყალბისათვის მევახშეობის, ქრთამის აღების ან ქრთამის მიცემისათვის და აგრეთვე სიძვის შუამავლობისათვის და გარყვნილების ხელისშეწყობისათვის (კან. კრებული ტ. XV სისხ. სამ. დებ. გამ. 1909 წ., მუხლი 524-526, 526—527 და 529), აგრეთვე ისეთი მოქმედებისათვის, რომლის მიზანიც იყო საკანონმდებლო დაწესებულებათა ან თვითმართველობათა ორგანოთა არჩევნების თავისუფლების და სისწორის დარღვევა, —სამის წლის გასვლამდე დღიდან სასჯელის მოხდისა;

3) ვერ-შეძლებულ მოვალეს, რომელიც ^{ძალაში} შესულ სასამართლოს განაჩენით ბოროტ-განზრახულად შეძლედ იქნება გამოცხადებული, — სამის წლის გასვლამდე დღიდან გამოცხადებისა;

4) იმ სამხედრო პირთ, ვინც სამხედრო სამსახურიდან გამოიქცა ღ

5) თვითეულ საარჩევნო უბანში არჩევნებში მონაწილეობის უფლება მხოლოდ იმასა აქვს, ვინც ამ უბნის საარჩევნო სიაშია შეტანილი.

7. არჩეული შეიძლება იყოს ისეთი პირიც, რომელიც არაა შეტანილი საარჩევნო სიაში, მაგრამ საარჩევნო უფლების პირობას აკმაყოფილებს.

8. არჩევნებში მონაწილეობის მისაღებად არ დაიშვება საარჩევნო სიაში შეტანილი ის პირი რომელიც არჩევნების დაწყების წინ დაჰკარგავს საარჩევნო უფლებას (მუხლი 4—5) და აგრეთვე ის, ვინც აღნიშნული დროისთვის აღმოჩნდება თავისუფლებას მოკლებული ან სასამართლოს უკვე ძალაში შესულის განაჩენით ან და იმის გამო, რომ სასამართლოსაგან პასუხისგებაში არის მიცემული, როგორც ბრალდებული რაიმე დანაშაულობითი მოქმედებისათვის და მის წინააღმდეგ სიფრთხილის ზომად დატუსაღება უხმარიათ.

F 19. 141
2

თ ა ვ ი III.

დამფუძნებელი კრების არჩევნების წარმოების
სელმბღვანული დაქსეპულუშანი

9. არჩევნების წარმოების გამგებლობა დაევალება: რესპუბლიკის ცენტრალურსა, საქალაქო, სამაზრო, სოფლის საზოგადოებისა და სოფლის წვრილ საარჩევნო კომისიებს.

ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო ს
პ ა რ ლ ა მ ა ნ ტ ი ს
მ რ ო ვ ე უ ლ ი
ბ ი ზ ლ ი ო თ ა ქ ა

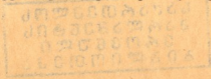

შენიშვნა: სოხუმის და ზაქათლის არჩევნების წარმოებას ჰხელმძღვანელობს სოხუმის და ზაქათლის ოლქების საარჩევნო კომისიები.

10. რესპუბლიკის ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას ამოიჩევს საქართველოს პარლამენტი ოცდაერთი კაცისაგან, კომისია ამოიჩევს თავის წრიდან თავმჯდომარეს, თავმჯდომარის ამხანაგს, მდივანს და ხაზინადარს.

ცენტრალურ კომისიაში წევრის სრულის უფლებით დღიდან კომისიის მიერ საკანდიდატო სიის მიღებისა შედის თითო წარმომადგენელი იმ პოლიტიკური პარტიის, ან ჯგუფისა, რომელიც საკანდიდატო სიას წარმოადგენს.

11. რესპუბლიკის ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას დაევალება: 1) საერთო თვალყურის დევნება დამფუძნებელი კრების არჩევნების მსვლელობისათვის, და შემუშავება არჩევნების დასაჩქარებელი ზომებისა; 2) ზომების მიღება დამფუძნებელი კრების არჩევნების სტატისტიკურ და სხვა ცნობათა დასაგროვებლად და შესამუშავებლად; 3) თვალყურის დევნება, რომ თავის დროზე მოეწყოს და მოქმედება დაიწყოს სამაზრო, საქალაქო და საოლქო კომისიებმა; 4) დამტკიცება საარჩევნო უბნებად განაწილებისა სამაზრო, საქალაქო და საოლქო კომისიების წარდგენის თანახმად და განხილვა ყველა იმ განცხადებისა, რომელნიც საარჩევნო უბნებად დაყოფის უწყსრიგობას შეეხება; 5) განსაზღვრა და გამოქვეყნება დღისა, როცა ქალაქების მთავარი და წვრილი სასოფლო კომისიები საარჩევნო სიების შედგენას უნდა შეუდგენ, თვალყურის დევნება სიების დროზე შედგენისა და მათის საყოველთაო განხილვად გამოფენისა; 6) მიღება და განხილვა საკანდიდატო სიებისა, დანუმრვა ამ სიებისა, მათი საჯაროდ გამოფენა და შეტყობინება საქალაქო, საოლქო, სამაზრო, სოფლის საზოგადოებისა და სოფლის წვრილ საარჩევნო კომისიებისთვის და აგრეთვე საყოველთაოდ

გამოქვეყნება, უკეთეს საკანდიდატო სიების შეერთება მოხდება; 7) განკარგულება საარჩევნო კონვენტების, საარჩევნო ბარათების, ყუთების და საპირადო ბარათების დამზადების შესახებ; 8) ხმების დათვლის წარმოება მთელს რესპუბლიკაში, არჩევნების შედეგის გამორკვევა და ამ შედეგის საქვეყნოდ გამოცხადება; 9) შედგენა დამფუძნებელ კრებაში ამორჩეულ წევრთა სიისა და მათთვის სათანადო მოწმობის მიცემა; 10) მთელი საარჩევნო წარმოების საქმეთა გადაცემა დამფუძნებელი კრებისთვის და 11) განკარგულება იმ კრედიტებისა, რომელიც არჩევნების საწარმოებლად გადაიდება ხაზინიდან.

12. სამაზრო საარჩევნო კომისიას შეადგენს ერობის გამგეობა, ხოლო სადაც ერობა შემოღებული არაა, სამაზრო ქალაქის თვითმართველობის გამგეობა, მაზრაში ყველა მომქმედ პოლიტიკურ პარტიათა წარმომადგენელთაგან ძალთა განწყობილების მიხედვით.

სამაზრო კომისია ამოირჩევს თავმჯდომარეს, მის ამხანაგს, ხაზინადარსა და მდივანს.

სამაზრო კომისიაში წევრის სრული უფლებით შედის თითო წარმომადგენელი თვითეული იმ პოლიტიკური პარტიის ან ჯგუფისა, რომელსაც საკანდიდატო სია წარუდგენია, ცენტრალურ კომისიის მიერ საკანდიდატო სიის მიღების დღიდან.

13. სამაზრო საარჩევნო კომისიებს ევალებათ: 1) დაარსება სოფლის საზოგადოებისა და წვრილი სასოფლო ერთეულების კომისიებისა; 2) თვალ-ყურის დევნება რომ ამ კომისიებმა თავის დროზე დაიწყონ მოქმედება; 3) მაზრის სასოფლო საზოგადოების და წვრილ სასოფლო საარჩევნო უბნებად დანაწილების წარდგენა ცენტრალურ კომისიაში; 4) საარჩევნო სიების თავის დროზე შედგენა და მათი საყოველთაოდ გამოფენა განსახილველად; 5) დამზადება და დაგზავნა საარჩევნო ყუთებისა; 6) განხილვა

პროტესტებისა და საჩივრებისა სიების უწყისობის გამო და აგრეთვე სოფლის საზოგადოების და სოფლის წვრილი საარჩევნო ერთეულის სხვა არა წესიერ მოქმედებისა; 7) ზომების მიღება, რათა ამომრჩევლებს ეცნობოსთ საკანდიდატო სიები; 8) გამორკვევა მაზრაში საკანდიდატო სიების მიერ მიღებული ხმების რაოდენობისა და 9) საარჩევნო წარმოების ცენტრალურ კომისიაში გადაცემა.

14. იმ ქალაქებში, რომელთა მცხოვრებლების რაოდენობა ორი ათასს აღემატება, არსდება ცალკე მთავარი საქალაქო საარჩევნო კომისია. ხსენებულ კომისიას ამოიჩივებს ქალაქის საბჭო თავის წრიდან მომქმედ პოლიტიკურ პარტიათა შორის ძალთა განწყობილობის მიხედვით. თბილისში საქალაქო საარჩევნო კომისია შესდგება ცხრა წევრისაგან, ქუთაისსა და ფოთში შვიდ-შვიდისაგან, ხოლო დანარჩენ ქალაქებში ხუთის წევრისაგან. საქალაქო კომისიები ამოიჩივენ თავიანთ წრიდან თავმჯდომარეს, მის ამხანაგს, ხაზინადარს და მდივანს.

საქალაქო საარჩევნო კომისიებში შედის წევრის სრულის უფლებით დღიდან ცენტრალური კომისიის მიერ საკანდიდატო სიის მიღებისა თითო წარმომადგენელი იმ პოლიტიკური პარტიის, ან ჯგუფისა, რომელსაც საკანდიდატო სია წარმოუდგენია.

შენიშვნა. გარდა თბილისის, ქუთაისის და ფოთის საარჩევნო კომისიებისა თავმჯდომარის ამხანაგის ყოლა სავალდებულო არაა.

15. საქალაქო საარჩევნო კომისიებს დაევალებათ: 1) დაყოფა ქალაქისა საარჩევნო უბნებად; 2) თვალყურის დევნება რომ ამ კომისიებმა თავის დროზე დაიწყონ მოქმედება; 3) წარდგენა საარჩევნო უბნებად დაყოფისა ცენტრალურ კომისიაში; 4) ქალაქში საარჩევნო სიების შედგენა და მათი საჯაროდ გამოფენა; 5) დამზადება და განაწილება საარჩევნო ყუთებისა; 6) განხილვა პროტეს-

ტებისა და საჩივრებისასიების უწყესოდ შედგენის გამო და აგრეთვე საარჩევნო უბნების კომისიების სხვა არაწესიერების მოქმედებისა; 7) ზომების მიღება, რათა ამომრჩევლებს თავის დროზედ ეცნობოსთ საკანდიდატო სიები; 8) დათვლა ქალაქში საკანდიდატო სიების მიერ მიღებული ხმებისა; 9) საარჩევნო წარმოების ცენტრალურ კომისიაში გადაცემა.

16) ქალაქის საარჩევნო უბნის კომისიის თამჯდომარეს დანიშნავს ქალაქის მთავარი საარჩევნო კომისიის პრეზიდიუმი, თავმჯდომარე კი შეადგენს კომისიას ქალაქში მომქმედ პოლიტიკურ პარტიების წარმომადგენელთაგან ძალთა განწყობილების მიხედვით. კომისია ამოირჩევს თავმჯდომარის ამხანაგს და მდივანს. საუბნო კომისიაში წევრის სრულის უფლებით შედის დლიდან ცენტრალური კომისიის მიერ საკანდიდატო სიის მიღებისა თითო წარმომადგენელი საკანდიდატო სიის განმცხადებელი პარტიის, თუ ჯგუფისა.

17. ქალაქის საარჩევნო საუბნო კომისიას დაევალება: 1) მიღება და წინასწარი დათვლა საარჩევნო ბარათებისა და 2) მთელი უბნის საარჩევნო წარმოების ქალაქის მთავარ კომისიაში გადაცემა.

18. სოფლის საზოგადოების კომისიას შეადგენს სათანადო მაზრის საარჩევნო კომისია საზოგადოებაში მიმქმედ პოლიტიკურ პარტიათა შორის ძალთა განწყობილების მიხედვით. კომისიაში შვიდი წევრია. კომისია ირჩევს თავმჯდომარეს, მდივანს და ხაზინადარს.

სოფლის საზოგადოების კომისიაში წევრის სრულის უფლებით დლიდან ცენტრალური კომისიის მიერ საკანდიდატო სიის მიღებისა შედის თითო წარმომადგენელი იმ პოლიტიკური პარტიის, ან ჯგუფისა, რომელსაც საკანდიდატო სია წარუდგენია.

19. სასოფლო საზოგადოების კომისიას დაევალება:

1) წერილი სასოფლო ერთგულებისთვის საარჩევნო მასა-
ლისა და საარჩევნო ყუთების მიწოდება; 2) საარჩევნო
ბის დაყოფა წერილ სასოფლო საარჩევნო ერთეულებად;
3) წარდგენა ამ დაყოფისა სამაზრო კომისიაში; 4) შედ-
გენა წერილ სახოფლო საარჩევნო კომისიების; 5) ხელ-
მძღვანელობა საარჩევნო სიების წესიერად შედგენისა და
ამომრჩევლების ამწერელთა მუშაობისა; 6) თვალყურის
ვდება აღწერის დროზე დაწყებისა და დასრულებისა; 7)
თვალყურის დევნება, რომ სიაში არვინ დარჩეს შეუტანელი;
8) წინასწარი დათვლა საარჩევნო ბარათებისა; 9) პრო-
ტესტებისა და საჩივრების მიღება და სამაზრო კომი-
სიისთვის გადაცემა და 10) მთელი საზოგადოების საარ-
ჩევნო წარმოების სამაზრო კომისიაში წარდგენა.

20. წერილ სასოფლო საარჩევნო კომისიას მოაწყობს
სოფლის საზოგადოების საარჩევნო კომისია სამაზრო კო-
მისიის ხელმძღვანელობით და ჩვენებით ხუთის წევრი-
საგან, რომელიც შესდგება თანხმად დანარჩენი კომისიების
მოწყობის პრინციპისა. ამ კომისიის სამოქმედო რაიონი
არ უნდა აღემატებოდეს ორ-სამ ვერსიან რადიუსის მქონე
სივრცეს.

ამ კომისიაში წევრის სრულის უფლებით დღიდან
ცენტრალური კომისიის მიერ სეკანდიდატო სიის მიღებისა
შედის თითო წარმომადგენელი იმ პოლიტიკურ პარტიის,
ან ჯგუფისა, რომელსაც სეკანდიდატო სია წარ-
უდგენია.

21. წერილ სასოფლო საარჩევნო კომისიას დაევალება:
1) ყოველ-მხრივი დახმარება ამომრჩეველთა ამწერლებისა;
2) დროიანად მიღება სოფლის საზოგადოების საარჩევნო
კომისიისაგან სარჩევნო მასალის და საარჩევნო ყუთები-
სა; 3) დათვლა ყუთიდან ამოღებული კონვერტებისა
(გაუხსნელად) და მათი რაოდენობის შეფარდება ხმის
მიმცემთა რაოდენობასთან; და 4) მთელი საარჩევნო

წარმოების სოფლის საზოგადოების კომისიაში გადასაცემა.

22. სოხუმის საოლქო საარჩევნო კომისიას შეადგენს სოხუმის ქალაქის გამგეობა, ცხრა წევრისაგან ოლქში მომქმედ პოლიტიკურ პარტიათა შორის ძალთა განწყობილების მიხედვით. კომისიას ჰყავს გარდა თავმჯდომარისა მისი ამხანაგი, მდივანი და ხაზინადარი, თავის წრიდან ამორჩეულები.

სოხუმის საოლქო კომისიაში წევრის სრულის უფლებით დღიდან საკანდიდატო სიის ცენტრალური კომისიის მიერ მიღებისა შედის თითო წარმომადგენელი იმ პოლიტიკური პარტიის ან ჯგუფისა, რომელსაც საკანდიდატო სია წარუდგენია.

შენიშვნა. სოხუმის საოლქო კომისიას ისეთივე მოვალეობანი აქვს, როგორიც სამაზრო კომისიას.

23. ზაქათლის საოლქო კომისიას შეადგენს რესპუბლიკის ცენტრალური საარჩევნო კომისია ოლქში მომქმედ პოლიტიკურ პარტიათა შორის ძალთა განწყობილების მიხედვით ცხრა წევრისაგან. კომისიას ჰყავს თავმჯდომარე, მისი ამხანაგი, მდივანი და ხაზინადარი.

კომისიაში წევრის სრულის უფლებით დღიდან ცენტრალურ კომისიის მიერ საკანდიდატო სიის მიღებისა შედის თითო წარმომადგენელი იმ პოლიტიკური პარტიის ან ჯგუფისა, რომელსაც საკანდიდატო სია წარუდგენია.

შენიშვნა. ზაქათლის საოლქო კომისიას ისეთივე მოვალეობანი აქვს, როგორიც სამაზრო კომისიას.

24. სოხუმისა და ზაქათლის ოლქებში სოფლის საზოგადოებისა და წვრილი სასოფლო საარჩევნო კომი-

სიები მოეწყობა და მათი მოვალეობანი განისაზღვრება თანახმად ამა დებულების 18—21 მუხლებისა.

25. ყოველგვარი აქტი და ქალაქი დამფუძნებელ კრების საქმეებისათვის შედგენილი, როგორც ის, რომელიც გაეგზავნება მთავრობას, სასამართლოს, ადმინისტრაციას, ან საზოგადოებრივ დაწესებულებას აგრეთვე ისიც, რომელსაც ხსენებული დაწესებულებანი ან თანამდებობის პირნი გამოსცემენ, თავისუფალია საღერბო და სხვა გადასახადებისაგან.

თ ა ვ ი IV.

ს ა ა რ ჩ ე ვ ნ ო ს ი ე შ ი.

26. დამფუძნებელ კრების არჩევნების საწარმოებლად სიები შესდგება თვითეულ საარჩევნო უბანში ცალცალკე.

თვითეული ამომრჩეველი შეტანილ უნდა იქნეს მხოლოდ ერთ რომელსამე საარჩევნო უბნის სიაში.

27. საარჩევნო სიების შედგენა დაევალებათ ქალაქებში ქალაქის მთავარ საარჩევნო კომისიებს, სოფლად სათანადო სამაზრო საარჩევნო კომისიას. სოხუმისა და ზაქათლის ოლქებში—ოლქის მთავარ საარჩევნო კომისიას.

28. დღე საარჩევნო სიების შედგენის დაწყებისა მთელ რესპუბლიკაში დაინიშნება რესპუბლიკის ცენტრალური საარჩევნო კომისიის მიერ და გამოცხადდება საყოველთაოდ იმ გზით, რომელიც რაც შეიძლება უკეთ უზრუნველ-ჰყოფს მცხოვრებლების მიერ ამ დღის გაგებას.

29. საარჩევნო უბნის სიაში შეაქვთ საარჩევნო უფლების მქონე ის პირი, რომელიც იქ სცხოვრობდა სიის შედგენის დაწყების დღემდე, თუნდაც დროებით წასულიც კი იყოს იქიდან.

30. ვინც საარჩევნო უბანში სიების შედგენის დაწყების შემდეგ დაბრუნდება, შეიძლება შეტანილ იქნეს სიაში მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ თითონ წარუდგვს შესაფერ განცხადებას უბნის საარჩევნო კომისიას. ასეთი განცხადება შეიძლება წარდგენილ იქნეს სიების შედგენის დამთავრებამდე და აგრეთვე ხუთის დღისა განმავლობაში სიების გამოქვეყნებიდან. ასეთ განცხადებასთან ერთად უნდა განცხადებულ იქნეს ისიც, რომ მთხოვნელი ამოიშალოს წინანდელ საცხოვრებელ ადგილას შემდგარ სიიდან; ასეთი განცხადება გაიგზავნება დანიშნულებისამებრ.

31. საარჩევნო სიაში აღინიშნება გვარი, მეტ სახელი თვითიული ამომრჩევლისა, სახელი, მამის სახელი, წლოვანობა, ეროვნება, სარწმუნოება, იცის თუ არა წერა-კითხვა, რა სკოლა გაუთავებია, რა ხელობისაა, სად იყო მიწერილი 1914 წლ. ივლისის 19-მდე ძველი სტილით. გვარები თვითიულ საარჩევნო უბანში ანბანის წესზე უნდა-იყოს ჩამოწერილი.

32. საარჩევნო სია შედგენისთანავე დაუყოვნებლივ ყოველ შემთხვევაში კი, არა უგვიანეს ორმოცი დღისა არჩევნების დაწყებამდე საქვეყნოდ გამოცხადდება ისე, რომ ყველას შეეძლოს მისი გაცნობა.

33. ათის დღის განმავლობაში დღიდან საარჩევნო სიის გამოქვეყნებისა ადგილობრივი ადმინისტრაციის წარმომადგენელს შეუძლია განაცხადოს პროტესტი, საარჩევნო ხმის უფლების მქონებელთ კი შეუძლიანთ საჩივარი შეიტანონ, რომ სია არ არის სწორად შედგენილი, ან სრული არაა.

ხსენებული პროტესტები და საჩივრები შეაქვთ სამაზრო ან საქალაქო (სოხუმის რეზინის ზაქათლის ოლქებისთვის-საოლქო) საარჩევნო კომისიებში.

34. ხსენებულ კომისიებს შეუძლიანთ დააკმაყოფილონ: 1) საჩივრები სიაში მომჩივანთა შეუტანლობისა,

თუ ეს საჩივრები აღძრულია ხუთის დღით წინააღმდეგობაში მუხლში აღნიშნული ვადის გათავებამდე და 2) საჩივრები მომჩივანებისა საარჩევნო სიებში არა სწორი ცნობების შეტანის გამო აღნიშნულ საჩივართა დაკმაყოფილებას მომჩივანთ ატყობინებენ.

35. ყველა დანარჩენი საჩივრები ან პროტესტები სამის დღის განმავლობაში გადაიგზავნება რესპუბლიკის ცენტრალურ კომისიაში და მათთან ერთად გაიგზავნება ახსნა-განმარტება ზემოხსენებული კომისიებისა.

36. არა უგვიანეს სამის დღისა მე-30-ე მუხლში აღნიშნულ ვადის გათავებამდე საყოველთაოდ უნდა გამოცხადდეს დამატებითი საარჩევნო სია, სადაც შეტანილ იქნება მხოლოდ: 1) ის, ვინც აღნიშნულია მე-30-ე მუხლში, ვისი განცხადებაც სიაში თავის დროზე შეუტანლობისა დაკმაყოფილებულა 2) ის, ვინც აღნიშნულია მე-34-ე მუხლში და ის ვინც დაუკმაყოფილებია სათანადო კომისიას.

დამატებითს საარჩევნო სიას შეადგენენ თანახმად მე-29-მუხ. აღნიშნული წესებისა.

37. პროტესტები და საჩივრები დამატებით სიების გამო გაიგზავნებიან მე-33-ე და მე-35-ე მუხლების წესით მე-33-ე მუხლში აღნიშნულ ვადის გათავებამდე.

38. პროტესტებს და საჩივრებს ცენტრალური კომისია იხილავს ხუთის დღის განმავლობაში, საჯაროდ, საადმინისტრაციო მოსამართლეთათვის მიღებულის წესით თანახმად საადმინისტრ. სასამართლოების დებულებისა (დაკან. კრებ. 1917 წ. მუხ. მე-629-ე). საქმის გარჩევაში მონაწილეობის უფლება ეძლევათ პროტესტის, ან საჩივრის შემომტანისა და განსაჩივრებული სიის შემდგენელი კომისიის წარმომადგენლთა გარდა აგრეთვე იმათაც, ვისი საარჩევნო უფლების გამო დავა წარმოებს.

39. ცენტრალური კომისიის გადაწყვეტილების შესახებ

წეიძლება პროტესტის და საჩივრის გადატანა საოლქო სამართლოს საადმინისტრაციო განყოფილებაში ათის დღის განმავლობაში; ასეთი პროტესტების და საჩივრების აღძვრა საარჩევნო წარმოებას ვერ შეაჩერებს.

40. საოლქო სასამართლო საადმინისტრაციო განყოფილება აღნიშნულ პროტესტებს და საჩივრებს განიხილავს ხუთის დღის ვადაში.

41. საარჩევნო სიები, მათი ხუთის დღის განმავლობაში, შესწორების შემდეგ, თანახმად იმ გადაწყვეტილებებისა, რომელიც ცენტრალურმა კომისიამ გამოიტანა, ხოლო სათანადო შემთხვევებში თანახმად საოლქო სასამართლოს საადმინისტრაციო განყოფილების გადაწყვეტილებისა ხელახლა გამოქვეყნდება არა უგვიანეს ათის დღის ვადისა არჩევნების დაწყებამდე, ისე, რომ ხალხს რაც შეიძლება გაუადვილდეს მათი გადათვალისწინება.

თ ა ვ ი V.

ს ა კ ა ნ დ ი დ ა ტ ო ს ი ა შ ი.

42. დამფუძნებელ კრების არჩევნები მოხდება ერთ-ერთი გამოქვეყნებული საკანდიდატო სიისთვის ხმის მიცემით.

43. საკანდიდატო სია ამომრჩეველთა ჯგუფმა უნდა წარმოუდგინოს ცენტრალურ კომისიას არა უგვიანეს ოცდაათის დღისა არჩევნების დაწყებამდე.

44. თვითუფლები საკანდიდატო სიას საკუთრივ ხელს უნდა აწერდეს არჩევნებში მონაწილეობის უფლების მქონებელ პირთა ორმოცდაათზე არა ნაკლები. სიაში აღნიშნული უნდა იყოს გვარი, სახელი, მამის სახელი, საცხოვრებელი ადგილი თვითუფლები წარმოდგენილი კანდიდატისა. სიას თან უნდა ახლდეს განცხადებანი ყველა კანდიდატებისა, რომ ისინი თანახმანი არიან კენჭი იყარონ

წარმოდგენილის სიით. სიას შეიძლება თან ახლდეს მისი წარმომდგენი ორგანიზაციისა.

45. საკანდიდატო სიის შემომტანმა ჯგუფმა უნდა, დაასახელოს თავისი წარმომადგენელი ცენტრალურ კომისიასთან კავშირის დასაქერად და ამ კომისიაში მონაწილეოსათვის ამორჩეული. თუ წარმომადგენელი არაა დასახელებული, მაშინ ასეთად ჩაითვლება ის, ვისაც პირველად აქვს ხელი მოწერილი განცხადებაზე. რათა შინ მიუვიდეს ხოლმე უწყება ცენტრალური კომისიისა, ჯგუფის წარმომადგენელმა უნდა აცნობოს თვისი მისამართი იმ ქალაქში, სადაც კომისია მოქმედებს, წინააღმდეგ შემთხვევაში კომისიის უწყებები მისთვის ჩაბარებულად ჩაითვლება, უკეთუ იგი გამოკრულია კომისიის ბინაზე. გარდა ამისა ამორჩეველთა ჯგუფმა, რომელსაც სურს თავისი წარმომადგენელი იყოლიოს სამაზრო, საოლქო, საქალაქო და საუბნო საარჩევნო კომისიებში უნდა დაასახელოს თუ ვისი შეყვანა სურს ხსენებულ კომისიებში.

46. ერთს ამომრჩეველს შეუძლია ხელი მხოლოდ ერთს საკანდიდატო სიას მოაწეროს; თუ ერთ და იმავე ამრჩეველს ხელი ორსა ან მეტ სიაზე მოუწერია იმ შემთხვევაში მისი ხელ-მონაწერი ნამდვილად ჩაითვლება მხოლოდ იმ სიაზე, რომელიც ყველაზე ადრეა შესული ცენტრალურ კომისიაში.

47. ერთი კანდიდატის სხვადასხვა სიაში შეტანა არ შეიძლება.

48. ცენტრალური კომისია ვალდებულია მისცეს, საკანდიდატო სიის მიღების ხელმოწერილი ბარათი, სადაც აღნიშნული უნდა იყოს თვე, დღე და საათი სიის მიღებისა.

49. უკეთუ წარმოდგენილი საკანდიდატო სია არ აკმაყოფილებს მე-44-ე და მე-46 ზე 47-ე მუხლებში აღნიშნულ მოთხოვნილებას, იმ შემთხვევაში ცენტრალური კომისია

აცნობებს ამას ჯგუფის წარმომადგენელს სამისიონური განმავლობაში. განცხადება ხსენებულ ნაკლთა გასასწორებლად შეიძლება შეტანილ იქნეს არა უგვიანეს ოცდაოთხი დღისა არჩევნების დაწყებამდე.

50. წარმოდგენილი საკანდიდატო სიები, რომელიც აკმაყოფილებს მე-42-ე და მე-44-45-ე მუხლ. აღნიშნულ მოთხოვნილებას, ცენტრალური კომისიის მიერ ინუმერება მათი შემოტანის რიგის მიხედვით. ამ ნუმერაციით და აკრეთვე ორგანიზაციების სახელწოდებით, თუ სიებს თან ახლდება ასეთები, საკანდიდატო სიები გამოიფინება კომისიის შენობაში არა უგვიანეს ოცდასამის დღისა არჩევნების დაწყებამდე და მერმე დაუყოვნებლივ ეუწყება სამაზრო, საოლქო და საქალაქო საარჩევნო კომისიებს და საყოველთაოდაც გამოცხადდება.

51. საკანდიდატო სიების შემტან ჯგუფებს შეუძლიანთ არა უგვიანეს ხუთმეტი დღისა არჩევნების დაწყებამდე განაცხადონ ცენტრალურ კომისიაში, რომ მათ სურთ თავიანთი საკანდიდატო სიების შეერთება. ამ განცხადებაზე ხელი უნდა ეწეროსთ შეერთების მსურველ ყველა ჯგუფთა წარმომადგენლებს. ასეთს შეერთებას ცენტრალური კომისია აცხადებს საყოველთაოდ არა უგვიანეს განცხადების მიღების მეორე დღისა.

52. ერთი და იგივე სია მხოლოდ ერთ შეერთებაში შეიძლება შედიოდეს.

თ ა ვ ი VI.

საარჩევნო შარათების მიცემა და დათვლა

53. ხმის მიცემა სწარმოებს საარჩევნო ბარათებით.

54. საარჩევნო ბარათები გარეგნობით ერთნაირი უნდა იყოს.

ნიმუშს საარჩევნო ბარათისას აწესებს ცენტრალური

საარჩევნო კომისია და აცხადებს საყოველთაოდ არჩევნების
ნეს ოცდახუთმეტი დღისა არჩევნების დაწყებამდე.

55. თვითეული საარჩევნო ბარათი უნდა შეიცავდეს
ერთ-ერთ გამოცხადებულ საკანდიდატო სიას; ამ სიაში
არავითარი ცვლილების შეტანა არ შეიძლება, არც ერთი
კანდიდატის მეორის ადგილზე გადატანა. ბარათს უნდა
ჰქონდეს ნუმერი საკანდიდატო სიისა და სახელწოდება
ამ სიის წარმომდგენელი ორგანიზაციისა, თუ მას ორგანი-
ზაციის სახელი აქვს დართული.

56. კონვერტები საარჩევნო ბარათებისთვის უნდა
იყოს ერთნაირი, არა გამჭვირვალ სუფთა და ზედ უნდა
იყოს დასმული ბეჭედი ცენტრალურ საარჩევნო კომისიისა.

57. საარჩევნო ბარათები და კონვერტები მზადდება
ცენტრალური საარჩევნო კომისიის განკარგულებით.

ყველა წარმოდგენილი საკანდიდატო სიებისთვის
მზადდება თანასწორი რაოდენობა საარჩევნო ბარათებისა.

58. საარჩევნო ბარათებში საკანდიდატო სიის ტექ-
სტი იბეჭდება ქართულად, მაგრამ, სიის წარმომდგენელ
ჯგუფს უფლება აქვს სიის წარმოდგენასთან ერთად მოი-
თხოვოს, რომ შესაფერ საარჩევნო ბარათში შეტანილ
იქნეს თარგმანი ტექსტისა იმ ენაზე, რომელსაც ჯგუფი
ურჩევნებს. თუ ასეთი განცხადება არის, მაშინ მისი შემომ-
ტანი ჯგუფი ვალდებულია განცხადებასთან ერთად წა-
რადგინოს თარგმანი ტექსტისა.

59. ბარათები და კონვერტები დამზადებისთანვე
დაეგზავნება ცენტრალური კომისიის განკარგულებით მთა-
ვარ საქალაქო, სამაზრო და საოლქო კომისიებს.

60. საქალაქო საარჩევნო კომისიები წინდაწინ ამ-
ზადებენ სახელობით მოწმობას ქალაქის თვითეულ,
ამომრჩევლისთვის. ამ მოწმობაში აღინიშნება სახელი,
მამის სახელი და გვარი, მეტი სახელი ამომრჩევლისა
მისამართი მისი, საარჩევნო ნაწილი და ის ნუმერი, რო-
მელიც ამომრჩევლის რიგს აღნიშნავს საარჩევნო სიაში.

იქვე უნდა იყვეს ნაჩვენები დრო და ადგილი ხმის შეცვლისა.

შენიშვნა 1: სახელობითი მოწმობა სავალდებულოა მხოლოდ ქალაქის მცხოვრებისთვის.

შენიშვნა 2: განსაკუთრებულ შემთხვევაში საარჩევნო კომისიებს ნება აქვთ დაკმაყოფილდნენ ამომრჩევლის ვინაობის დამმოწმებელ სხვა ოფიციალურ საბუთითაც.

61. მთავარი საქალაქო და სოფლის წვრილი საარჩევნო კომისია ვალდებულია დაურიგოს თვითეულ ამომრჩეველს არა უგვიანეს შვიდი დღისა არჩევნების დაწყებამდე თითო ცალი საარჩევნო ბარათი ყოველ გამოცხადებულ საკანდიდატო სიისა და სახელობითი მოწმობა ქალაქის ამომრჩევლებს.

იმას, ვისაც უფლება აქვს მიიღოს სახელობითი მოწმობა და საარჩევნო ბარათები, მაგრამ რაიმე მიზეზის გამო არ მიუღია, მიეცემა: მოწმობა—ქალაქის მთავარ კომისიაში არჩევნების დღემდე, საარჩევნო ბარათები კი ქალაქის საუბნო საარჩევნო კომისიაში არჩევნების დღეს

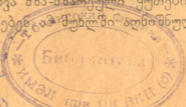
62. საქალაქო და სოფლის საზოგადოების საარჩევნო კომისიები ამზადებენ პირ-ამოჭრილ საარჩევნო ყუთებს, საარჩევნო ბარათების ჩასაშვებად და უგზავნიან მათ მცირე საარჩევნო ერთეულებს.

შენიშვნა. თუ ადგილობრივი პირობის გამო ყუთების გაკეთება ვერ მოხერხდა, შეიძლება გამოყენებულ იქნეს სხვა მზა-მზარეული ყუთები, უკეთესი ისინი აკმაყოფილებენ ამ შემთხვევაში აღნიშნულ მოთხოვნებს.

21112

19.14

საქართველოს
პარლამენტი
ეროვნული
არჩევნების
სამსახური

63. ქალაქის თვითმართველობა და სოფლის სახლ-გადოების სახალხო დაწესებულებანი საარჩევნო კომისიებს აძლევენ ბინას არჩევნების საწარმოებლად.

64. თვითეულ საარჩევნო შენობაში უნდა იყოს ერთი, ან რამდენიმე მოთარებული ადგილი, რომ ამომრჩეველს, არჩევნების საიდუმლოების დაურღვევლად შეეძლოს ჩასდოს კონვერტში საარჩევნო ბარათი.

65. საარჩევნო ნაწილის უბნის სხდომები საჯაროა. ხმის მისაცემად დანიშნულ დღეს თავმჯდომარე კომისიისა, კომისიის წევრთა და ამ დროისთვის საარჩევნო დარბაზში შემოსულ პირთა თანადასწრებით გახსნის კომისიის კრებას. თავმჯდომარე გასინჯავს, საარჩევნო ყუთი მთელია და ცარიელი თუ არა, შემდეგ დახურავს, დაბეჭდავს და მოიწვევს ამომრჩევლებს ხმის მისაცემად. სანამ საარჩევნო ბარათების მიცემა გრძელდება, კომისიის სხდომაზე აუცილებლად უნდა იყოს კომისიის წევრთა ერთი მესამედი მაინც.

66. საარჩევნო შენობაში მხოლოდ არჩევნები სწარმოებს. მოწოდების გამოკიდება ან გაკვრა, ბროშურებისა და პლაკატების დარიგება, საარჩევნო ბარათების გავრცელება, სიტყვების წარმოთქმა და სავსებით ყოველგვარი საარჩევნო აგიტაცია აკრძალულია, როგორც ოთახებში, სადაც საარჩევნო ბარათებს იძლევიან, აგრეთვე კიბეებზე, გასაველელებში და საარჩევნო შენობის შესავალ კარებთან. საარჩევნო უბნის კომისიის თავმჯდომარე თვალყურს ადევნებს, რომ საარჩევნო შენობაში არჩევნების წარმოების დროს დაცულ იქნეს სრული წესრიგი და დაუყონებლივ გაყვანილ იქნეს, თუ ვინმემ დაარღვია იგი.

67. საარჩევნო შენობაში არ შეიშვებიან: 1) შეიარაღებულნი და 2) ისინი, ვისაც ცხადათ ეტყობა, რომ მთვრალია.

68. თავმჯდომარეს უფლება აქვს საჭიროების შემთხვევაში ხელმოწერა და დადგენილებისა, მოსთხოვოს სამოქალაქო და სამხედრო დაწესებულებას გამოუგზავნონ მილიციელები, ან ჯარისკაცები.

მილიციელები და ჯარისკაცები სავსებით ემორჩილებიან თავმჯდომარეს და იმყოფებიან მხოლოდ მის განკარგულებაში.

69. თუ წეს-რიგი დაირღვა, ან თუ ვინმე კომისიის ან მისი თავმჯდომარის განკარგულებას არ დაემორჩილა, კომისიას შეუძლია დაადგინოს შეიყვანოს მილიციელები და ჯარისკაცები შენობაში, სადაც არჩევნები სწარმოებს. თუ თავმჯდომარის მოთხოვნა არაა, ისე საარჩევნო შენობაში არავითარი შეიარაღებული ძალის შეყვანა არ შეიძლება.

70. არჩევნები იწყება პარლამენტის მიერ დანიშნულ თვეს და რიცხვს. და გრძელდება სამს დღეს. საუბნო საარჩევნო კომისიები საარჩევნო ბარათების მისაცემად ღია უნდა იყოს სამის დღის განმავლობაში დილის ცხრა საათიდან საღამოს ცხრა საათამდე ქალაქში და დილის რვა საათიდან საღამოს რვა საათამდე სოფლებში.

71. საარჩევნო ბარათი ამომრჩეველმა თვითონ უნდა მიიტანოს და ჩააგდოს საარჩევნო ყუთში.

72. ამრჩეველი წარუდგენს თავის პირადობის მოწმობას საარჩევნო კომისიის ერთ-ერთ წევრს, რომელიც საარჩევნო სიაში აღნიშნავს, რომ ეს ამომრჩეველი უკვე გამოცხადდა, ამომრჩეველი კი მიიღებს კომისიისაგან კონვერტს შიგ საარჩევნო ბარათის ჩასადებად.

შენიშვნა. სოფლად სადაც პირადობის მოწმობა არაა სავალდებულო, ამომრჩევლის ვინაობას და ამოწმებს თვითონ საარჩევნო კომისია.

73. კონვერტს რომ მიიღებს ამომრჩეველი, მისი მოთარებულ ადგილას და იქ ჩასდებს კონვერტში საარჩევნო

ბარათს, დაბრუნდება საარჩევნო ყუთთან და გადასცემს დაბეჭდილ კონვერტს კომისიის თავმჯდომარეს, რომელიც მის თვალწინ ჩააგდებს კონვერტს ყუთში.

74. არჩევნების სამივე დღის განმავლობაში საარჩევნო შენობის კარები უნდა დაიკეტოს საღამოს სრულ 9 საათზე ქალაქად და სრულ ოცე საათზე სოფლად, საარჩევნო ბარათების მიღება კი უნდა გაგრძელდეს მხოლოდ იმათგან, ვინც კარების დაკეტამდე შესულა შენობაში. საარჩევნო ბარათების მიღება რომ დასრულდება, თავმჯდომარე აცხადებს, რომ ხმის მიცემა ამ დღისთვის დამთავრებულია და საარჩევნო ყუთის ამოჭრილ პირს გალუქავს. ამის შემდეგ ყველა იქმყოფნი დასტოვებენ საარჩევნო ოთახს, შენობა კი დაიბეჭდება თავმჯდომარის განკარგულებით მეორე დღის დილაშე და შენობის კარებს დარაჯი მიუდგება.

75. არჩევნების მესამე დღეს საარჩევნო შენობის შესავალი კარები დაიკეტება საღამოს სრულ ცხრა საათზე ქალაქებში და საღამოს სრულ ოცე საათზე სოფლად, რის შემდეგ საარჩევნო ბარათების მიღება მოხდება მხოლოდ იმათგან, ვინც შენობაში შესულა კარების დაკეტამდე. ბარათების მიცემის ვათავეების შემდეგ თავმჯდომარე კენჭის ყრას დასრულებულად გამოაცხადებს და განკარგულებას მოახდენს კარები გაიღოს. ამის შემდეგ კომისია თავდაპირველად კონვერტებს დაითვლის გაუხსნელად. თუ კონვერტების რაოდენობა არ ეთანაბრება იმ ამომრჩეველთა რაოდენობას, რომელთა გამოცხადება აღნიშნულია საარჩევნო სიაში, იმ შემთხვევაში შესაფერი შენიშვნა შეაქვთ ოქმში და ამის შემდეგ იწყება კონვერტების გახსნა და საარჩევნო ბარათების კითხვა.

76. ცენტრალური საარჩევნო კომისიის განკარგულებისამებრ დამზადებულ საარჩევნო ბარათებთან ერთად ნამდვილ ბარათებად ჩაითვლება ისინიც, რომელთა ტექსტი იმ ნაირივეა.

ნამდვილად ჩაითვლება აგრეთვე ის ბარათი, საქართველოში
ქართულ ტექსტთან ერთად დაბეჭდილია მისი თარგმანი
სხვა ენაზე.

შენიშვნა. საპატიო შემთხვევაში საარჩევნო
ბარათების მაგიერ შეიძლება ნამდვილად ჩაითვა-
ლოს სუფთა ქალაქზე ხელით დაწერილი ან და-
ბეჭდილი შესაფერისი ნომერი.

77. ნამდვილად არ ჩაითვლება: 1) საარჩევნო ბარათი, რომელიც არ შეეფერება მე—54, 55, 56 მუხლებს; 2) ბარათი, რომელიც შეუვსებელია; 3) ბარათი, ხელმოწერილი ამომრჩევლის მიერ, ან ისეთი, რომელზედაც წაშლილია რამე, ან ამოფხეკილი ან ზედ რაიმე გამოსაცნობი ნიშანი აზის, ან თუ ისეთ კონვერტში დევს რომელთაც ასეთი ნიშნები აქვთ; 4) თუ კონვერტში ერთზე მეტი ბარათია და მათი შინაარსი ერთი და იგივე არაა. თუ ერთ კონვერტში რამოდენიმე ერთისა და იმავე შინაარსის ბარათია, ყველა ერთ ბარათად ჩაითვლება.

78. თუ კომისიაში ეჭვებია, მაშინ ბარათის სინამდვილის საკითხი გადასწყდება ხმის უმეტესობით; თუ ხმები, თანასწორად გაიყო, თავმჯდომარის ხმა საკითხის გადაწყვეტს.

79. ნამდვილად მიზნეული საარჩევნო ბარათები თვი თეულ საკანდიდატო სიისა ცალკე უნდა დაითვალოს.

80. ყველაფერი, რაც მოხდება კომისიაში მისი სხდომების გახსნიდან დახურვამდე ოქმში ჩაიწერება. ხსენებულ ოქმში—შეაქვთ, კერძოდ, ყოველი განკარგულება თავმჯდომარისა, დადგენილებანი კომისიისა, აგრეთვე განცხადებანი, რომელნიც შეიძლება შემოტანილ იქნეს კომისიაში მონაწილე ამომრჩეველთა მიერ. გარდა ამისა ოქმში აღნიშნება რაოდენობა საარჩევნო ბარათებისა, რომელიც თვითეულ საკანდიდატო სიას მიუღია, აღი-

ნიშნება აგრეთვე რაოდენობა იმ ბარათებისა, რომელთაც არ უცვნიათ ნამდვილ ბარათებად და იქვე განმარტებულ იქნება საბუთები ასეთი გადაწყვეტილებისა. ოქმს ხელი უნდა მოაწერონ კომისიის თავმჯდომარემ, მდივანმა, წევრებმა და ყველა დამსწრე პირებმა, თუ მოისურვებენ.

81. ოქმები გაიგზავნება მთავარ საქალაქო და სამაზრო საარჩევნო კომისიაში. ოქმებთან ერთად გაიგზავნება ცალკე პაკეტებით: 1) საარჩევნო ბარათები კომისიის მიერ ნამდვილად მიჩნეული; 2) ბარათები, კომისიის მიერ ნამდვილად მიჩნეული, მაგრამ კომისიის რომლისამე წევრისთვის სადავო; 3) ბარათები კომისიის მიერ არა ნამდვილად მიჩნეული წინააღმდეგ მისი ცალკე წევრების აზრისა და 4) ბარათები, რომელთა სინამდვილე კომისიას ერთხმად უარუყვია.

82. სამაზრო, საოლქო და საქალაქო კომისიები წარმოდგენილ ოქმებისა და საარჩევნო ბარათების განხილვის შემდეგ საბოლოოდ გამოარკვევენ და გადასწყვეტენ, რომელი ბარათები უნდა ჩაითვალოს ნამდვილ ბარათებად და რამდენი ხმა ამოუვიდა თვითეულ საარჩევნო უბანში და მთლად მაზრაში, ქალაქში, ან ოლქში თვითეულ წარმოდგენილ საკანდიდატო სიას.

83. სამაზრო, საოლქო და საქალაქო საარჩევნო კომისიის ოქმები საარჩევნო უბნის ოქმებთან ერთად გაიგზავნება ცენტრალურ საარჩევნო კომისიაში. ამ ოქმებს თან მიჰყვება ის საარჩევნო ბარათები, რომელიც აღნიშნულია მე 81-ე მუხლის მე 2-4 პუნქტებში.

84. სამაზრო და საქალაქო კომისიის სხდომები, როდესაც სწარმოვებს განხილვა საუბნო საარჩევნო კომისიების ოქმებისა და დათვლა საარჩევნო ბარათებისა, საჯაროა.

თ ა ვ ი VII

არჩევნების შედეგის გამორკვევა.

85. ცენტრალური საარჩევნო კომისია იხელმძღვანელებს რა სამაზრო და საქალაქო საარჩევნო კომისიების სხდომების ოქმებით, დაითვლის ყველა ხმას, რაც მთელს რესპუბლიკაში მიუტყიათ თვითეულ საკანდიდატო სიისთვის და ამის შემდეგ დამფუძნებელ კრების წევრთა რაოდენობა დანაწილდება წარმოდგენილ საკანდიდატო სიების შორის იმ ხმების რიცხვის პროპორციით, რაც თვითეულ სიას მიუღია მთელს რესპუბლიკაში.

ამ განაწილების წესი ნაჩვენებია მე 87—89 მუხლებში,

86. თუ არჩევნებისთვის დანიშნულ ვადაზე არჩევნები ვერ მოხდა ერთს, ან რამდენსამე საარჩევნო უბანში და ამასთან ამ უბნების ამომრჩევლების საერთო რიცხვი, რომელთაც ამის გამო არჩევნებში მონაწილეობა არ მიუღიათ, შეადგენს ერთის მეათედზე არა ნაკლებს, მთელი რესპუბლიკის ამომრჩეველთა, იმ შემთხვევაში ცენტრალური კომისია დაუყონებლივ განკარგულებას მოახდენს დაინიშნოს ასეთ უბნებში ხელმეორე არჩევნები; თუ ასეთ საარჩევნო უბნების ამომრჩეველთა საერთო რიცხვი ნაკლებია, ან თუ მეორეჯელ დანიშნული არჩევნები არ მოხდა, მაშინ ხმების საერთო დათვლის დროს ცენტრალურ კომისიაში ის საარჩევნო უბნები, სადაც არჩევნები არ მოხდარა, სათვალავში არ ჩაითვლება.

87. რაოდენობა ხმებისა, მიღებული მთელს რესპუბლიკაში თვითეულ საკანდიდატო სიის მიერ, გაიყოფა თანდათანობით ერთზე, ორზე, სამზე, ოთხზე და ასე; ამნაირი გაყოფისაგან მიღებულ ნაწილადთაგან გამოცალკევდება ყველაზე დიდი ნაწილადები, იმდენი, რამდენიცაა რიცხვი დამფუძნებელ კრების ასარჩევი წევრებისა რესპუ-

ბლიკაში; ეს ნაწილადები ჩამწკრივდება ასე: ჯერ უკვლავზე დიდი, მერმე უფრო პატარა და ამგვარად ბოლომდე და უკანასკნელი ნაწილადი არის საარჩევნო კოეფიციენტი.

თუ რამდენი წევრი ხვდა თვითეულ საკანდიდატო სიას, ამას ანგარიშობენ ასე: აიღებენ იმ ხმების რიცხვს, რომელიც ამოსვლია განსაზღვრულ საკანდიდატო სიას და გაჰყოფენ საარჩევნო კოეფიციენტზე.

თუ დამფუძნებელი კრების წევრთა ადგილების საკანდიდატო სიათა შორის განაწილების დროს უკანასკნელი ადგილი შეხვდება ორს, ან რამდენსამე სიას, იმ შემთხვევაში უპირატესობა ეძლევა იმ სიის კანდიდატს, რომელსაც მეტი ხმა მიუღია. თუ ხმები თანასწორი მიუღიათ მაშინ საკითხი კენჭის ყრით გადასწყდება.

88. თუ მე 87-ე მუხლში აღნიშნულ განაწილების დროს რომელსამე საკანდიდატო სიას მასში დასახელებელ კანდიდატთა რიცხვზე მეტი წევრი ჰხვდა დამფუძნებელი კრებას, იმ შემთხვევაში შესაფერი ადგილები დამფუძნებელ კრების წევრებისა დაუჭერელი დარჩება.

89. თუ საარჩევნო ოლქში არის ისეთი საკანდიდატო სიები, რომელთა შეერთებისათვისაც შესაფერი განცხადება იყო შეტანილი (მუხ. 51) იმ შემთხვევაში დამფუძნებელ კრების წევრთა რიცხვის განაწილების დროს, საკანდიდატო სიების შორის ყველა ის ხმები, რომელიც მიუციათ ერთსა და იმავე შეერთებაში შესული სიებისთვის, შეერთდება და განაწილება მოხდება ჯერ ამ შეერთებასა და სხვა ლანარჩენ სიებს შორის, ისე, როგორც ნაჩვენებია მე 87-ე მუხლში. ამის შემდეგ დამფუძნებელ კრების წევრთა ის რიცხვი, რომელიც თვითეულ შეერთებას ერგო, განაწილდება ამ შეერთებაში მოქცეულ საკანდიდატო სიებს შორის ზემოხსენებული წესისამებრ. თუ რომელსამე შეერთებულ სიას კანდიდატების რიცხვი შემოაკლდა, მაშინ დამფუძნებელი კრების წევრთა შესაფერ ადგილს

დაიჭერს შეერთების მონაწილე კანდიდატი იმ სიიდან რომელიც მელშიაც საკმარისი კანდიდატთა რიცხვია და რომელიც მელშიაც ყველაზე მეტი ხმა მიუღია.

90. თვითეულ სიაში შეტანილი კანდიდატი დამფუძნებელ კრების წევრთა რიცხვში შედის იმ რიგზე, როგორც შეტანილია სიაში, დაწყებული პირველი კანდიდატიდან.

თავი VIII

დამფუძნებელ კრების წევრობაზე უარის მთქმელთა ადგილების დაჭრის წესი:

91. უკეთეს დამფუძნებელი კრების წევრობაზე ვინმემ უარი განაცხადა, იმ შემთხვევაში მის ადგილს დაიჭერს თანდართანობის წესით შემდეგი კანდიდატი, იმ სიიდან საიდანაც არჩეული იყო კრების წევრობაზე უარის მთქმელი.

უკეთეს სიები შეერთებული იყო არჩევნების დროს, მაშინ, თუ ერთ შეერთებულ სიათაგანში კანდიდატი არაა, განთავისუფლებულ ადგილს დაიჭერს კანდიდატი შეერთების იმ მონაწილე სიისა, რომელსაც კანდიდატები ჰყავს და რომელსაც არჩევნებში მეტი ხმა ამოსვლია.

92. თუ რომელსამე სიაში ან ყველა შეერთებულ სიებში აღარაა კანდიდატი დამფუძნებელი კრების წევრობაზე უარის მთქმელის ადგილის დასაჭერად, მაშინ განთავისუფლებული ადგილი დაუჭერელი დარჩება.

თავი IX.

არჩევნების თავისუფლებისა და სისწორის დაცვა.

93. ვინც თავის ნებით მოაძრობს, ჩამოხვეს, ზემოდან რასმე გადაათარებს ან შესცვლის საჯაროდ გამოფენილ საარჩევნო მოწოდებას, ცნობას ან სიას ამომრჩეველთა იმ ჯგუფებისას, რომელთაც საკანდიდატო სიები წარ-

მოუდგენიათ, დაისჯება სატუსალოებით არა უმეტეს ერთის თვის ვადისა ან დაჯარიმებულ იქნება არა უმეტეს სამასი მანეთისა.

94. ვინც თავის ნებით შეიჭრება იმ შენობაში, რომელიც არჩევნების წინასწარი აგიტაციისთვისაა აღებული და საკანდიდატო სიის წარმომდგენელი ჯგუფის განკარგულებაშია, ან გაანადგურებს, ან დააზიანებს არჩევნების წინასწარი აგიტაციისთვის დანიშნულ ლიტერატურას, რომელიც სათანადო ორგანიზაციის განკარგულებაში იმყოფება, ან ვინც დაემუქრება, ანდა ძალადობით მოქმედებას მიმართავს იმ პირთა წინააღმდეგ, რომელნიც ამ ორგანიზაციების სახელით მოქმედებენ, დაისჯება სატუსალოში ჩამწყვდევით არა უმეტეს ექვსი თვის ვადისა.

95. ვინც განზრახ ყალბ ცნობას გამოაქვეყნებს კანდიდატის პიროვნებისა ან მისი კერძო ცხოვრების შესახებ იმ მიზნით, რომ ნდობა დაუკარგოს მას ან მის მიერ წარმოდგენილ ორგანიზაციას ან გაიყვანოს სხვა კანდიდატი—დაისჯება ციხეში ჩამწყვდევით, ან დაჭრით.

96. ვინც წარმოადგენს ყალბს ან გადაკეთებულ განცხადებას კანდიდატობაზე თანხმობისას დაისჯება გამასწორებელ სახლში დამწყვდევით.

ასეთივე სასჯელი მიეცემა იმას, ვინც ცენტრალურ საარჩევნო კომისიაში წარადგენს კანდიდატის განცხადებას, რომ ის თანახმაა კენჭი იყაროს დამფუძნებელი კრების წევრობაზე და წარმომდგენმა იცის, რომ ეს განცხადება ყალბია ან გადაკეთებული.

97. ვინც გაავრცელებს ისეთ საკანდიდატო სიებს, ან ისეთ საარჩევნო ბარათებს, რომელთა სიყალბეც ან კარგად იცოდა, დაისჯება სატუსალოში ჩამწყვდევით.

98. ვინც შეეცდება ხელი შეუშალოს საკანდიდატო სიების წარმომდგენთა მიერ მოწვეულ წინასწარ საარ-

ჩვენო კრებებს, ან საარჩევნო კომისიების მუშაობის ძალადობითი მოქმედებით, მუქარით, ძალა-უფლებით, როტად გამოყენებით, ან უწესოების ჩადენით.—დაისჯება სატუსალოში ჩამწყვდევით.

თუ ასეთი მოქმედება ჩადენილია რამდენსამე შეიარაღებულ პირის მიერ, რასაც შედეგად ზემოხსენებულ კრების ან კომისიის მუშაობის შეწყვეტა მოჰყვა, მაშინ დამნაშავე დაისჯება გამასწორებელ სახლში ჩამწყვდევით.

99. ეკლესიებსა და ღვთისმსახურების შესასრულებელ სხვა ადგილებში დამფუძნებელ კრების საარჩევნო აგიტაცია როგორც ქადაგების, ისე სიტყვიერი ან წერილობითი მოწოდების სახით, აკრძალულია ყველასთვის. ამის დამრღვევი დაისჯება სატუსალოში ჩამწყვდევით არა უმეტეს ექვსი თვისა.

100. ვინც პიროვნებაზე ძალადობითა, დასასჯელის (наказуемый) მუქარითა, მოტყუილებით, ძალაუფლების ბოროტად მოხმარებით ან ეკონომიურის დამოკიდებულების საშუალებით ხელს შეუშლის საარჩევნო უფლების მქონეს თავისუფლად განახორციელოს ეს უფლება,—დაისჯება სატუსალოში ჩამწყვდევით.

დაისჯება აგრეთვე შეცდა ასეთის დანაშაულის ჩადენისა.

101. ვინც ძალადობის საშუალებით, მუქარით, უწესოების მოხდენით, საარჩევნო სიების ან საარჩევნო ბათების და ყუთების გაფუჭებით, ან საარჩევნო კომისიის წევრებზე ძალადობის ხმარებით ხელს შეუშლის არჩევნების წესიერად წარმოებას საარჩევნო კომისიის შენობაში,—დაისჯება გამასწორებელ სახლში ჩამწყვდევით.

102. ვინც უწესოებით, დაშინებით ან მიმოსვლის საშუალების მოსპობით ხელს შეუშლის ამომრჩეველთა ნაწილს გამოიყენოს საარჩევნო უფლება,—დასჯილ

იქნება გამასწორებელ სახლში ჩამწყვედევით არა აქვს ამის წლის ვადისა.

დაისჯება აგრეთვე შეცდა ასეთის დანაშაულის ჩადენისა.

103. ვინც წინასწარ აგიტაციას გასწევს იმ შენობაში, სადაც არჩევნები სწარმოებს, ან და წესიერებას დაარღვევს არჩევნების წარმოების დროს, ან არ დაემორჩილება საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარის განკარგულებას დასტოვს საარჩევნო შენობა, — დაისჯება დატუსაღებით.

104. ვინც ამომრჩეველს გადაიბირებს დაპირებით, მისთვის ან მისი ოჯახის წევრისთვის პირადის ან ქონებრივის სარგებლობის მიცემით რომ უკანასკნელმა არ მიიღოს მონაწილეობა დამფუძნებელ კრების არჩევნებში, — დაისჯება სატუსაღოში ჩამწყვედევით.

დაისჯება აგრეთვე შეცდა ასეთის დანაშაულის ჩადენისა.

ასეთივე სასჯელით დაისჯება ამომრჩეველი, რომელსაც მოუთხოვნია ან მიუღია პირადი რამ სარგებლობა ამ მუხლის პირველ ნაწილში აღნიშნულის მიზნით.

105. ვინც გაუმასპინძლდება ამომრჩეველს იმ მიზნით, რომ დამფუძნებელ კრებაში არჩევნების დროს ხმა მიაცემინოს თავის ან სხვა პირთა სასარგებლოდ, — დაისჯება დატუსაღებით.

106. ვინც იცოდა, რომ მას საარჩევნო ხმა არა აქვს ან უკვე დაჰკარგა და მაინც მისცა ხმა დამფუძნებელ კრების არჩევნებზე, — დაისჯება დატუსაღებით.

ასეთივე სასჯელით დაისჯება, ვინც დამფუძნებელი კრების არჩევნების დროს ერთხელ მეტათ მისცემს ხმას, თუნდაც სხვადასხვა საარჩევნო უბანში ან და სხვის მეგობარს, თუნდაც მისის თხოვნით.

107. ვინც განზრახ დაამახინჯებს ხმის მიცემის შედეგებს საარჩევნო ბარათების ჩამორთმევისა, დათვლის ან გამოქვეყნების დროს, ან და განზრახ გაათუქებს, ან მოიტაცებს მიცემულ საარჩევნო ბარათებს ან საარჩევნო წარმოებას, ან სიყალბით ჩაუმატებს საარჩევნო ბარათებს ან შესცვლის საარჩევნო წარმოებას,—დაისჯება გამასწორებელ სახლში ჩამწყვედევით არა უმეტეს სამის წლის ვადისა.

ამ დანაშაულის ჩადენის შეცდაც დაისჯება.

108. ვინც, წინააღმდეგ კანონისა, გამოაშკარაებს ხმის მიცემის საიდუმლოებას დამფუძნებელი კრების არჩევნებში,—დაისჯება დატუსაღებით.

109. წევრი საარჩევნო კომისიისა ან სხვა თანამდებობის პირი, რომელიც განზრახ დაარღვევს დამფუძნებელი კრების საარჩევნო დებულებას იმ მიზნით, რომ გავლენა მოახდინოს არჩევნების მსჯელობაზე ამა თუ იმ საკანდიდატო სიის სასარგებლოდ თუ საზიანოდ, თუ ამისთვის უფრო სასტიკი სასჯელი არ მოელის,—დაისჯება დატუსაღებით.

110. სასამართლოს უფლება აქვს, გარდა ზემოაღნიშნულ სასჯელთა, დამნაშავეს მიუსაჯოს:

1) თუ ჩაუდენია მოქმედება, აღნიშნული მე-94, 96, 98, 101, 102, 105, 106 და 107-ე მუხლებში, საკანონმდებლო დაწესებულებასა და თვითმართველობის ორგანოებში საარჩევნო უფლების ჩამორთმევა ვადით ხუთ წლამდე განაჩენის გამოქვეყნებიდან.

2) თუ ჩაუდენია მოქმედება, აღნიშნული მე-95, 101, 105, 106 და 108-ე მუხლებში, ფულის გადახდევინება არა უმეტეს სამი ათასი მანეთისა;

3) თუ ჩაუდენია მოქმედება, აღნიშნული მე-94, 97, 98, 101, 105, 106 და 110-ე მუხლებში, და თუ დამნაშავე თანამდებობის პირია,—სამსახურიდან გაძევება.—

111. ამ (IX) თავში მოყვანილ დადგენილებას შეეხება 1903 წ. 22 მარტის სისხლის სამართლის დებულებების პირველი თავი (კან. კრებ. ტ. XV. გამოც. 1909წ.)

112 ამ (IX) თავში აღნუსხულ დანაშაულთა გამო საჩივრის აღძვრის უფლება ეკუთვნის თვითეულ მოქალაქეს, ვისაც დამფუძნებელ კრებაში არჩევნების უფლება აქვს. ამ შემთხვევაში მას შეუძლია იჩივლოს ვითარცა დაზარალებულმა.

113. საქმის აღძვრა წინააღმდეგ იმ პირთა რომელთაც მე-93-94, 100, 104 და 109-ე მუხლებში აღნიშნული მოქმედება ჩაუდენიათ, შეიძლება მხოლოდ სამის თვის განმავლობაში არჩევნების გათავების შემდეგ. ამ (IX) თავში აღნიშნულ დანარჩენი მოქმედების გამო კი ექვსის თვის განმავლობაში.

114 ამ (IX) თავში აღნიშნულ დანაშაულობითი მოქმედების საქმეებს, რომელთათვისაც დადგენილია სატუსალო, ან უფრო მკაცრი სასჯელი, არჩევს საოლქო სასამართლო ნაფიც მსაჯულთა მონაწილეობით, დანარჩენ საქმეებს კი — მომრიგებელი მოსამართლე.

თავი X.

გამაუქმებელ კრების ანჩიენიშვი გაწეული ხარჯი

115. ამომრჩევლებს არ მიეცემათ გასამრჯელო არც დროის დაკარგვისთვის, არც თავის გამოსაკვებად გაწეული ხარჯის და არც საგზაო ხარჯის ასანაზღაურებლად.

116. ქალაქებში საარჩევნო სიების შედგენისთვის გაწეულ ხარჯს გაიღებს ქალაქის თვითმმართველობა, სხვაგან — რესპუბლიკის ხაზინა. ქალაქების მიერ ამ საქმისათვის გაწეულ ხარჯში რესპუბლიკის ხაზინა სამოცდახუთმეტ პროცენტს გადაიხდის.

117. საარჩევნო კომისიას საქმეთა წარმოებით
სახარჯოდ ცენტრალურ საარჩევნო კომისიის დადგენილებით
ბით მიეცემა ცალკე ფული იმ თანხიდან, რომელიც რეს-
პუბლიკის ხაზინიდან პარლამენტის მიერ გადადებულ
იქნება დამფუძნებელ კრების არჩევნების საწარმოებლად.

118. ყოველ საარჩევნო კომისიის წევრებს გასამრ-
ჯელო ეძლევა დღიურის და საგზაო ფულის სახით,
როცა ისინი არჩევნების საქმეების გამო გაიგზავნებიან.

ამ (118) მუხ. აღნიშნული დადგენილება არ ვრცელ-
დება იმაზე, ვინც კომისიაში საკანდიდატო სიის წარმო-
მადგენელია.

119. საარჩევნო კომისიისთვის საჭირო შენობის
მოსაწყობი, გასათბობი და გასანათებელი ხარჯი დაედება
ქალაქად საქალაქო თვითმმართველობას, სოფლად კი
რესპუბლიკის ხაზინას.

საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე

ნ. ჩხეიძე

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე

ნ. ალთრგანიძე

ეხ
ლე
საჩ
ქეს
აქც
და
რო
მუტ
ბა
ვებ
მედ
მო
საქ
სას
ჩენ
ბა
დრ
ხარ
გან
სხვ
სათ
ხუთ

F 19.141

2 341363
302-0110